

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kérésekre visszadátum
 vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Széchenyi emlékezete.

A magyar nemzet nagyjainak emlékezete nem hal ki. Kegyeletes szívek és emlékező lelkek immár számtalan szoborral idézik vissza az ország minden részében, a fajmagyarok és idegen ajkúak között Kossuth emlékezetét, a nagy Széchenyi Istvánnak eddig egyetlen egy, tervezésében és kivitelében egyaránt hozzá nem méltó szobor hirdeti emlékét az ő egyik nagy alkotása a Magyar tudományos akadémia előtt; de azért ennek a nagy magyarnak a kultusza el nem halványodott, sőt az idők moha arra patinát vont, amely ezt az emlékezetet még közelebb viszi a magyarnak szívéhez és elméjéhez egyaránt.

Olyan időkben élünk, amelyekben nem elég a mi bölcseségünk, hanem szükségünk van azoknak a tanítására, akiket a nemzet az ő bölcei közé iktatott. Elfogta a nemzetet a haladásnak a vágya. Az idők nagyon hasonlítanak a negyvenes évekhez, meg van a haladás szükségének benső érzete, meg is van a haladásnak a lehetősége, ha a nemzet a maga erőit belső viszályokkal el nem emészti, hanem meggyűjti azokat arra, hogy elleneivel diadalmasan megküzdjön.

Feszíti a nemzetet az anyagi boldogulásnak a vágya, el is érhető ez a boldogulás, ha helyes uton indul a nemzet és megválogatja vezéreit, különbséget tud tenni az igazi prófáták edző, kitarásra serkentő tanítása és a minden áron érvényesülni kívánó áramlatok megtévesztő harsonái között. Csak a választójog körül kifejlődött kontroversiákra utalunk és emlékezetbe idézzük, hogy a gazdasági élet irányzatai között a különbséget az önző merkantilizmus mily élessé tudja tenni állandóan s tisztában vagyunk azzal, hogy jó a magyarnak tanácsot kérni az ő nagyjaitól, mikor történetének és fejlődésének ilyen döntő mozzanatához ér.

Jó tanácsadó minékünk gróf Széchenyi István az ő halálának a félszázados évfordulóján. Tőle tudja meg a magyar, hogy sem politikai sem gazdasági haladás nem áldás, ha nyakló nélkül indul a nemzet. Tőle tanulja meg, hogy a divatos áramlatok, amelyek a nyugotról lepik meg a gyanutlan, mindig nagy-lelkű és soha sem kicsinyes és legkevésbé sem óvatos magyart, csak akkor járnak igazi áldással, ha azoknak a talaja el van készítve itthon. Hogy igen sok reform egészen más hatást ért el

nálunk, mint a külföldön, a honnan le-másoltuk, azt annak kell tulajdonítani, hogy ötven év alatt, mióta Széchenyi nemzete jobb jövőjéről álmodik a cenki sirboltban, ez a nemzet gazdag volt aktív tényezőkben, de szegény a kritikai elmékben, még szegényebb a magyar igazi nemzeti érdekeit felismerő egyéniségekben; a kik pedig ilyenek voltak, azokat a divatos és sokaknak használó áramlatok rendesen visszaszorították a küzdőtérrel.

Ennek az ünnepnek nincsen vonatkozása a politikához, a mely ma inkább szétválasztó, mint összetartó faktor. Annál nagyobb visszhangot kell, hogy keltsen ez az ünnep. Mert abban igazi becses tanulság rejlik a nemzetre. Az ország valamennyi iskolájában felelevenítik ma a legnagyobb magyarnak, gróf Széchenyi Istvánnak emlékét. Lehetetlen, hogy a nemzet gondolkodás nélkül térjen napirendre felelősen és tisztán, hogy ez a nap Széchenyi István tanításainak az igazságait csepegteti bele a gondolkodó elmékbe, amelyek ez alkalommal belátják, hogy a cenki sirbolt áldott emlékü lakójának tanítása ma is előbbre viszi a nemzetet, mint a hangos,

„TISZÁNTÚL” TÁROZÁJA.

A magyar szent korona küldése.

A keresztény nemzeteknek a középkor első felelőből ránk maradt koronái között alig található egy is, amely akár történeti akár művészeti tekintetben oly érdekes volna, mint már 1857-ben Bock Ferenc, a híres műtörténész.

Azóta is mindazok, akik a középkori zománcművek ismertetésével foglalkoztak, külföldi és hazai tudósok egyaránt első helyre teszik a magyar szent koronát már csak azért is, mert mindkét részének kora biztosan megállapítható.

De nem csupán vizontagságos multja, nem csupán műtörténeti becsé páratlan a magyar szent koronának. Páratlan mindjárt elküldése is. Oly rendkívüli, oly ritkán találkozható körülmények közt történt ez, hogy lehetetlen benne az isteni gondviselés intőkezeit föl nem ismerni! A szent korona küldésében sokkal különb a valóság, mint a minőt 150 év múlva egy székesfehérvári kanonok csak úgy jámbor ábrándozással kidöngölt és Szent-István életírátaiba beleszőtt!

Nagy szerencse mindjárt az, hogy Szent-István koronájának eredetét teljesen egykoru,

szavahihető és érdektelen történetirő, Thietmár, merseburgi püspök jegyezte fel. Mert bármennyire igaz is a székesfehérvári kanonok 1150. táján írt elbeszélésének magva, az, t. i. hogy Szent-István a koronát a római pápától kapta, mégis, midőn Szent-István életíratainak összehasonlítása után kitűnt ez elbeszélés tömörkedévé, a komoly történetirők a tévedésekkel együtt az elbeszélés magvát is a mesék országába utasították volna, ha nem maradt volna reánk Thietmár világos el nem csavarható tudósítása! Még így is akadt könnyelmű történetirő igaz, hogy nem magyar vérből származó, aki megereszti a mérges gyanu fulánkját, hogy a magyar szent korona talán nem is II. Szilveszter pápától való, bár maga is belsmeri, hogy Thietmár szavait másra érteni bajos.

Thietmár előadván III. Ottó császár utolsó éveit följegyezi még ezen kartársai előtt általában ismert eseményt:

»Az említett császár kedvéért és az ő biztatására a bajor herceg sógora, az országában székesegyházat alapító Waic, koronát és királyi fölavatást benedictio nyert. »praedicti imperatoris gratia et hoiatu gener Henrici ducis Baworiorum, Waic in regno suimet episcopales cathedras faciens coronam et benedictionem accepit.«

E szavak minden elfogulatlan olvasó előtt

világosak. Szent-István nem III, Ottó császártól kapta a koronát, mert ő csak közbenjáró volt megadása végett! S ha Szent-István koronát készíthetett volna maga is, vagy kaphatott volna mástól is a koronázáshoz szükséges áldást vagyis hogy őt egyházi szertartás szerint királlyá kenjék, III. Ottó közbenjárására mástól mint a pápától nem nyerhetett.

Csakbogy ez látszólag II. Szilveszter egész politikai multjával ellenkezik. Tudjuk hogy őt indulata a rheimsi érsekségért folytatott harcban elragadta s az apostoli szép felsőségél több tekintetben megtámadta. Tudjuk hogy őt tanítványát III. Ottót épen a római császár korlátlan hatalmának visszaállítására irányítottos úgy viselte magát, mintha nem is tudná, hogy az egyház, mint lelki hatalom, több tekintetben felsőbb az államnál. Biztos az is hogy midőn pápává lett nem fordult el rögtön régi meggyőződésétől, hanem a római korlátlan császárság barátja maradt. Azért vette fel az II. Szilveszter nevet is, mert amint I. Szilveszter-Konstantin császárral egy akarta ő III. Ottóval tanítványával egyetértésben. Őt támogatva kormányozni az egyházat.

Hogy adhatott mégis ilyen pápa a római császártól független királynak koronát?

Még feltűnőbb a magyar szent korona küldésében III. Ottó császár közbenjárása!

Tavaszi értesítő

Szíves tudomására hozom a m. t. hölgy közönségnek, miszerint

eredeti párisi modell kalapjaim

megérkeztek és azok üzletben bármikor megtekinthetők.

Kedvező párisi összeköttetésem révén abban a helyzetben vagyok, hogy a versenyt felvehetem a fővárossalsi.

Teljes tisztelettel:

UJHELYI RÓZA

női kalap különlegességi üzlete
 NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.
 TELEFON 130. — TELEFON 130.

de üres jelszavak követése, vagy a nyugati áramlatok divatos majmolása.

Széchenyi tanítását követve a magyar nemzeti élet új lendületet vesz a megemlékezés szövétnékénél.

Székely kegyelmet osztogat. Székely miniszter ismert rendeletével kapcsolatban azt híresztelték, hogy nemcsak a folyamatban levő sajtópörököt szünteti meg az igazságügyi miniszter hanem már a jogerősén elítélteknek is meg fognak kegyelmezni.

Ezre vonatkozólag Székely Ferenc a következőképpen nyilatkozott:

— Ebben a formában a hír nem felel meg a valóságnak. Általános kegyelmezésről nincs szó, de igenis egyes kegyelmi kérvények, amelyeknek a benyújtására az elítéltek főlészóltva nem lesznek, elintézés alá fognak kerülni.

A püspöki kar konferenciája.

A püspöki kar tegnap délelőtt tartotta meg konferenciáját Budapesten a budai hercegprimási palotában. A konferencián a püspöki kar tagjai nagy számban jelentek meg. A váradi egyházmegyét Fetsler Antal káptalani helynök képviselte. A konferencián a hercegprimás elnökölt, akinek megnyitó beszéde után X. Pius pápa köszönő levelét olvasták fel arra a hódoló feliratra, melyet a püspöki kar küldött 25 éves jubileuma alkalmából. Ezután Zichy Nándor gróf köszönő levelét olvasták fel, melyet 80 éves születése alkalmából, hozzá intézett üdvözlő levélre küldött. Ezután a kongruával kapcsolatosan a középiskolai hittanárok fizetésrendezésével foglalkozott a konferencia. Az értekezlet egy óraker ért véget.

Székely contra Hieronymi.

Hieronymi tudvalevőleg azt mondta Székely szombathelyi programbeszédére, hogy nem kell komolyan venni annak a választó jog részleteire vonatkozó részét. Ez az első lépés nagy konsternációt keltett Khuenék szűkebb körében is és szűbe került a tegnapi minisztertanácsban. Hieronyminak cáfolnia kellett, vagyis letagadnia a kijelentését. Hogy pedig a zűrzavar, a homály még teljesebb legyen, Székely Ferenc egy hírlapírónak a következőket mondotta:

— Olyan nyilatkozatot, mely a dolog érdemére vonatkozik, nem tehetek, de nem is akarok tenni. A választóreform kérdésének a mai módon való tárgyalása lehetetlenség. Ezt huszonnégy óra alatt nem lehet elintézni. De a magam nézetéről már csak azért sem beszélek, mert amúgy is igen sok már a nyilatkozat, amit ebben a bérdesben tettek. A kereskedelmi miniszter és az én beszédem vasárnap Hieronymi nyilatkozata tegnap s amint tudom, a kereskedelmi miniszter ur ma is tett egy nyilatkozatot — mindez feleslegessé teszi az újabb nyilatkozatokat. Azonfelül pedig azt látom, hogy ez az egész puhatóldzás csak arra való, hogy a kormány tagjait összevegyezsítsék egymással, de ez nem fog sikerülni. Alig hiszem, hogy Hieronymi, akit negyven éve ismerek, rólam mondotta volna azt, hogy komoly ember most nem foglalkozik a választó jog reformjának részleteivel.

Aki figyelmesen elolvassa az én szombathelyi beszédemet s azt egybeveti a miniszterelnök urnak a kormány bemutatkozása-kor mondott beszédével, az az összehasonlítás után az én kijelentéseim nélkül is ki tud okoskodni ebben a kérdésben. Most ennél többet nem mondhatok, de ha majd a reform megvalósítására kerül a sor, akkor fog kitűnni, hogy a Tisza képvisellete irány fele történt e

valóban közeledés? Határozottan károsnak tartom az egész ügyre nézve azt, ha most tulajdonoson fessegetik, én tehát nem is mondok többet, bármennyire bántanak is a napirenden levő dolgok, meg ez az egész ügy, melynek különben nincs még vége.

Igy beszélt az igazságügyi miniszter. Burkoltnak, de azért kirívó keserűséggel is, amit nem tudott elleplezni. Mindezekből pedig kikerülnek a legfurább igazságok. Kitűnik, hogy a kabinet egyes tagjainak sejtelmük sincs Khuen Héderváry szándékairól. Székely nem tudja, mit akar Hieronymi, a kereskedelmi miniszter nem tudja, mit tervez Héderváry és végül még nem bizonyos, hogy a választójog kérdésében nem győze Tisza István gróf álláspontja.

Honvédágyuk?

Hazai Samu honvédelmi miniszternek és Laskács László pénzügyminiszternek mai bécsi tartózkodása az ex-lex ügyeivel függ össze. De arról is van leleplezés, hogy Hazai Samu utja a honvédtüzérség ügye miatt történt.

Hir szerint Schönaich hadügyminiszter a honvédség terhére tizenhét millió korona költséget állított be az idei költségvetésbe a honvédtüzérség részére szükséges ágyuk és egyéb felszerelések címén. Hazait Schönaich csak úgy egyszerűen értesítette erről a dologról. A honvédelmi miniszter aztán szakbizottsággal vizsgálta meg a honvédtüzérség felszerelését.

A szakbizottság megállapította, hogy a Skoda gyárból beszerzett honvédágyuk, amelyek most a bécsi arzenálban vannak elhelyezve — rosszak, anyaguk silány, rendszerük régi és áruk horribilis. Ezzel a jelentéssel a minisztertanács is részletesen foglalkozott. Hazai pedig elhatározta, utólag, hogy az ágyukat átvenni semmi esetre nem fogja. Ezért utazott főleg tegnap Bécsbe, de aligha meg nem retirál fölebbvalója elől a hős generális.

III. Ottó anyja görög császárlány volt. Benne mind a nyugati, mind a keleti császárok vére csörgedezett. Atyját kiskorában elvesztette, de anyja belenevelte a császári gögőt s mikor nagykoru 16 éves lett, elhatározta, hogy helyreállítja a régi római birodalmat és Rómát teszi székhelyévé és az egész világ fejévé, ő adott két papát a katolikus egyháznak és szinte megdöbbentő az a fenhéjzás, amely 1001 januárban kiállított levelében megnyilatkozik. Megfedi ebben az előző római pápákat semmibe veszi a frank császárokat s egyedül magát tartja jogosultnak arra, hogy római pápaságnak adományokat tegyen. Minőnek képzelte ő a többi fejedelmek állását a római császárral szemben, megmuttatta Lengyelország akkori fővárosában Gneznában az 1000. évben tett látogatásakor. 999. végén elindulva magával vitte a római kardinálisok és szeuátorok egy részét is 1000. március hó elején Gneznába érkezve, meglátogatta Szent-Adalbert sirját s kihirdette a már előre elhatározott egyházi alapításokat a gneznai érsekséget s három püspökséget de Chabry Bogyozló lengyel fejedelmet nem koronázta meg, hanem kinevezte őt a római császár testvérének és segítő társának, a római nép barátjának és szövetségésének.

III. Ottónak 996—1001. közötti magaviselete is érthetetlenül teszi, hogyan buzdíthatja ő maga a papát arra: adjon a római császártól független magyar királynak koronát.

Kellett tehát valami szörnyű, lesújtó, váratlan eseménynek közbejönnie olyannak, mely mind a pápa, mind a császár gondolkodását, addigi álláspontját megváltoztatta.

Lássuk csak II. Szilveszter és III. Ottó sorát az 1000. és 1001. esztendőkből!

III. Ottó Gneznából elment Aachenbe meg-

tekinteni Nagy-Károly sírját. Innen 1000. május vége felé indult Róma felé. Május 31-én volt Triburban, június 20-án Churban július 10 én Páviában. Innen azután Parma felé indult, de nagyon lassan haladt, mert csak október elején ért Rómába s október 7-én keltezi ott első ránc maradt levelét.

A rómaiak természetesen nagy diadallal örömmel fogadták. Ő pedig berendezkedett. Elhelyezte a Gneznából hozott Szent-Aealbert erekjéket a Tevere szigetén tőle építettett új egyházban, attól nem messzire az Aventin-hegyen épült palotájá az monostort csatolt s beleíratta híres levelébe: »Rómát világ fejének nyilvánítjuk, a római egyházat az összes egyháznak anyjának valljuk.«

1001. január havában Tivoli ellen vonult s a rómaiak kedvéért ennek lakosait megbüntette de mégsem annyira, hogy ezzel a mérges állhatatlan népnek kedvét megnyerhette volna.

Sőt ellenkezőleg 1001. február közepén egyszerre váratlanul fegyvert ragadott a dédelgetett római nép, körülfogta a császári palotát és a fiatal 20 éves császárt a pápával együtt halálra kereste. Alig birt a kath. világ két fő embere a Tevere másik partjára az Angyalvárba menekülni! Itt még egyszer megpróbálta az ifjú császár a hűtlen s hozzá valóban hálátlan lázadókat visszahódítani. de nem fegyverrel, hanem szóval. Szívének minden keserűségét beleöntötte hozzájuk intézett beszédébe, de az csak annyit ért, mint böszült bikának a légy-csipés.

Ravennában III. Ottó és II. Szilveszter egészen más társaságban, más lelki hatások alá kerültek. Ravenna közelében Pereumben ott tartózkodott az akkoriban leghíresebb remete, Szent Roumald magyarosan Romád s az ifjú

oly keservesen csalódott császár gyakran keresett nála vigasztalást. Hallván továbbá a pápa és a császár szerencsétlenségét, mások is siettek ide segítségükre. 1001. április 4-én pl. a császár a pomposai monostor ügyében a ravenna-classisi monostorban törvényszéket tartott s ott jelen voltak II. Szilveszter pápa, a comói veronai vercelli püspökök, Odilo a híres clunyi apát, akivel később Szent István királyunk később is összeköttesben állott. Querfurti Bruno, másnéven Remete B nifác, aki két év mulva már hazánkba jött és a relytélyes »Anasztáz, a tót vidéken levő szent Monostor apátja.«

Nagyon természetes tehát, hogy ilyen férfiak beszédére és bizonyítékaira III. Ottó letett világalomra való törekvéseiről s a kereszteny vallás kiterjesztését mindennél előbbre tette.

Az 1001. év április és május havában tehát már teljesen eltűntek mindazon akadályok melyek egy évvel előbb Szent István kérésének teljesítését lehetetlenné tették volna. II. Szilveszter nem köthette magát többé a császár világi birodalmához. sőt örülnie kellett, hogy egy új nemzetet a kath. nemzetek közé felvehet. III. Ottó pedig akkor csak a lelkek üdvösségével törődött s így nem csoda, ha maga biztatta a papát, hogy adja meg Szent Istvánnak azt, amit egy évvel előbb maga Chabry Bogyozlónak megtagadott: a királyi koronát.

Az, hogy a magyar szent korona oda ajánldékozása 1001. május hó körül Ravennában történt, sok dolgot megmagyaráz, ami eddig művészettörténeti szempontból megmagyarázhatatlannak vagy legalább is nehezen érthetőnek látszott.

A művészeti történetírók, kivált azok, akik a zománcképek készítésének múltjával foglal-

Khuen nyilatkozata az ellentétekről.

Bécsből táviratozzák: *Khuen Héderváry* gr. miniszterelnök a »Neue Freie Presse« tudósítója előtt azokról a hírekről, amelyek a kabinetben uralkodó állítólagos ellentétekről forgalomban vannak, a következőképp nyilatkozott:

— A kabinetben való ellentétekről szóló hírek mesterségesen fel vannak fújva. Szemmel látható, hogy bizonyos tendenciával terjesztik és előtérbe állítják azokat. Nyilvánvaló, hogy őket akarnak verni a kormány tagjai közé. Tény azonban az, hogy a kabinetben egyetlen aktuális kérdésre nézve sincsen nézeteltérés. A kormány jelenleg kizárólag a választások előkészítésével és a folyó adminisztratív ügyekkel van elfoglalva. Ez idejét teljesen igénybe veszi és nem foglalkozik azzal, minő álláspontot fog egyik vagy másik politikai kérdésben a távoli jövőben elfoglalni. Nevetséges az is, ha Lukács és Hazai miniszterek bécsi utazását hozzák összefüggésbe. Az állam életében sok kérdés merül fel, amelyeket föltétlenül az osztrák szakminiszterekkel kell megbeszélni.

Mindent nem lehet írásbeli uton elintézni és ez nem is volna célszerű. Én magam nem szándékozom a legközelebbi jövőben Bécsbe utazni, bármennyire küldözgetnek is a lapok engem már egy hét óta Bécsbe.

Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye Hieronymi és Székely miniszterek egymástól eltérő választójogi nyilatkozatairól, a miniszterelnök a következőket mondta:

— Ezeket a nyilatkozatokat is jogosulatlanul úgy tüntették fel, hogy óriási ellentétben állanak egymással. Egy miniszter végre is nem papagály, akinek nincsenek nézetei és csak mások szavait szolgálilag utá-

koztak, egyáltalában hirdetik, hogy a magyar szent korona felső részének képei is bizanci minták után készültek. Sőt Labarte nevű híres francia tudós még azt a véleményt is megkockáztatta, hogy az összes képek Bizanccban készültek és latin fölíratok csak későbbben vésettek rájuk. Természetes ez valótlán és lehetetlen, mert hiszen a latin fölíratok nem is vésettek hanem ugyanazon zománctól készültek min a képek. De azért Labarte tévedése elárulja e képek hasonlóságát a bizanci zománccal képekkel.

El kell tehát fogadnunk: a magyar szent korona felső részének képei is a bizanci művészet hatása alatt készültek.

De hol volt nagyobb a bizanci művészet hatása, mint Ravennában? Vagy nem itt lakott e 755-ig a görög császár exarhája? Nem itt látható e ma is a bizanci építésmód egyik legjelesebb műve a San Vitale templomban? A magyar szent koronán levő Szent Péter kép feje mellett látható bárányokról már Ipolyi megjegyezte, hogy azok a ravennaclassis-i Szent Apollinár templomnak VIII-IX. századbéli mozaik-táblán is előkerülnek s ha ezek nyomán elindulunk, bizonyára még több hasonlóságot is fogunk találni.

A Rómából, a rendes székhelyről való számkivetés, a ravennai ideiglenes állapot magyarázza meg azt is, hogy Szent István koronáján a világi uralkodást mutató jelvény alig van. Nem volt idő, nem volt mód abban, hogy új művészi és királyi jelekkel ékített koronát készítsenek. Azért kellett tehát egy ereketartóról a Krisztust apostolai közt ábrázoló zománccal képsorozatot egy azany abroncsra tenni és így kész lett, ami Szent Istvánt a keresztényhittérjesztéséért különben is méltán megillette, a szentképes korona, a magyar nemzet drága kincse.

Karácsonyi János dr.

nozza. A fontos és döntő momentum az, hogy a kabinet egyes tagjai az általános szempontok tekintetében és közvetlenül aktuális kérdésekben egy nézetben vannak. Egyes kérdésekről akkor fogunk beszélni, ha azok aktuálisak lesznek.

Khuen-Héderváry tehát ismét azt a taktikát követi, hogy egyetlen szóval sem emlékezik meg az általános választójogról. Pedig a közvélemény erre a bérdesre kíváncsi. Gróf Khuen-Héderváry szellemeskedései egyáltalán nem megnyugtatók.

Városi közügyek.**A közigazgatási bizottság ülése.**

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

Kiemelkedő mozzanata volt az ülésnek, hogy *Hlatky* Endre, Nagyvárad új főispánja ez alkalommal először elnökölt a közigazgatási bizottságban. Ez alkalomból a bizottság ovációval fogadta az új főispánt.

Az ülésen jelen voltak: *Hlatky* Endre főispán, mint elnök; továbbá *Rimler* Károly polgármester, *Bordé* Ferenc főjegyző, *Vasady* Lajos kir. tanfelügyelő, *Varró* Domokos műszaki tanácsos, *Baróthy* Pál kir. ügyész, dr. *Thury* László v. főügyész, *Mayer* Lajos kir. pénzügyigazgató helyettes, dr. *Mayer* László v. főorvos, *Kanta* Jenő kir. főállatorvos, dr. *Kurländer* Ede közgazdasági előadó, *Rádl* Ödön, dr. *Hoványi* Géza, *Mezey* Mihály, dr. *Konrád* Márk, *Miskolc* Barna, *Sulyok* István, dr. *Adorján* Emil, dr. *Berkovits* Ferenc, dr. *Várady* Zsigmond és *Juricskay* Barna tk. tanácsnok.

Hlatky Endre főispán az ülés megnyitásával kapcsolatban üdvözölte a közigazgatási bizottság tagjait s kérte, hogy őt működésében támogassák. (Éljenzés.)

Miskolc Barna meleg szavakban tolmácsolta a közigazgatási bizottság örömet, hogy oly kiváló férfiú neveztetett ki a város főispánjává s így a közigazgatási bizottság elnöki székébe. Biztosi-ja a bizottság tiszteletéről és nagyrabecsüléséről.

Zajos éljenzés követte *Miskolc* Barna szavait s rátértek a kitűzött ügyek tárgyalására.

Előterjesztették a polgármester havi jelentését, amelyből a következőket közöljük:

A közegészségügyi állapot március hónapban, mint már említettük, az előző hónaphoz viszonyítva, kedvezőlen volt, mert a halálozások száma felülmulta a születéseket.

Született 79 fiú, 89 leány, összesen 168 egyén.

Elhalt 90 férfi és 89 nő, összesen 179 egyén, Városrészenként elhalt Olasziban 40, Újvároson 36, Váralja-Velencén 23, a kórházban 89 egyén.

A közbiztonság az előbbi hónapokhoz viszonyítva, rosszabbodott. Különösen a lopások száma emelkedett.

A közadók március havi bevételi eredménye nem volt kedvező, mert 13766 kor. 48 fillárral kevesebb kincstári adó folyt be, mint a múlt évnek a megfelelő időszakában. Befolyt:

kincstári adóban	21480 K 16 fill.
kamatban	373 » 44 »
betegápolási pótdobban	1229 » 95 »
katában	7 » 91 »
hadmentességi díjban	112 » — »
kamatban	15 » 92 »
óvodai pótdobban	1039 » 74 »
agrár kölcsönben	212 » 74 »

mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.

Városi adóban	21387 K 96 fill.
vizdíjakban	7630 » 41 »
csatornázási járulékbán	1214 » 23 »
utadóban	2707 » 76 »

folyt be.

A jelentést tudomásul vették.

A kitűzött ügyek közül többet visszaadtak pótlás végett a tanácsnak.

A kir. tanfelügyelőség előterjesztésére a madarak és fák napját az iskolákban május hó 10-ére tűzték ki s erről az összes iskolafelemlőket értesítik.

A jogászok estélye.

Szombaton este kigyulnak a Vigadóbeli csillárok s lezajlik a várva-várt fényes esemény, a nagyváradai jogászfújság Mensa-hangversenye. A miniszter képviseletében *Gobcsa* László miniszteri tanácsos fog megjelenni a nagyszabású hangversenyen.

Az estély pompás nagyszerűségében bontakozik már ki; a szereplők — megannyi körülrajongott szépe a nagyváradai hölgyvilágnak, — szenzációsan érdekes hangversenyszámokkal fogják gyönyörködtetni a közönséget, feledhetetlen lesz a budapesti énekkar szereplése is és mindenekfölött mesésnek ígérkezik a hangverseny utáni táncmulatság, melyet fényes sikerrel akar emlékeztetessé tenni a lelkes rendezőség.

A tegnapi napon a következők ajánlották vendégszerető hajlékaikat. Rónai Árpád raktárfőnök, *Sebő* Imre könyvkereskedő, *Verner* Kálmán árv. ünlök, özv. *Hegyessy* Mártonné, *Fényes* Loránd, *Kakass* István. — Felülvezetés címen pedig: dr. *Vass* Bertalan 20, *Antony* Károly 10, dr. *Mártonffy* Marcell 10, *Harmathy* Károly 10, *Sztaniszlavszky* Adolf 30 koronát küldtek be, mit köszönettel nyugtázt a rendezőség.

A közönség érdeklődése természetesen rendkívüli s ezért ajánlatos is, hogy az estélyen résztvenni szándékozók már előre váltsák ki belépő-jegyeiket *Vidor* Manó Rákóczi-uti üzletében, hogy este kényelmesebben történhessék a bevonulás.

A jogakadémián mozgalmas élet uralkodik. A lázas tevékenységből a jogakadémiai gyorsírókör is kiveti a maga részét. Ez a fiatal egyesület most a Budapesti Egyetemi Gyorsíróegyesülettel együtt országos diák gyorsíró kongresszust rendez, amelyre a nagyszámú Budapesti egyetemi hallgatókn kívül az ország minden részéből érkeznek gyorsírók. Sőt még rögyorsírók is jelezték lejövetelüket.

Fényt kölcsönöz az kongresszusnak, hogy azon dr. *Gobcsa* László kultuszminiszteri tanácsos a kiváló gyorsíró is résztvesz. Számos gyorsírási előkelőség is megjelenik a kongresszuson, amelyen több érdekes és tanulságos előadást tartanak.

Erről tanuskodik különben az alábbi műsor is:

Az »Országos Diák Gyorsíró Szövetség« Nagyváradon április hó 10-én vasárnap délután 3 órakor a városháza dísztermében tartja tavaszi nagygyűlését, a következő napirenddel:

1. Megalakulás.
2. *Hodosi* Márton, a Nagyváradai Jogakadémiai Gyorsírókör alelnöke: Üdvözlés.
3. *Träger* Ernő, az O. D. Gy. Sz. elnöke. Iskolánk tiszázados ünnepe.
4. *Bálint* Antal: A rendszeri revízió.

5. Tégias Géza dr a Sorompó Országos Iparvédő Liga elnöke, az O. D. Gy. Sz. tb. elnöke: A gyors- és gépirás a bíróságnál.

6. Rósenthal József, a Nagyváradai Jogakadémiai Gyorsírókör elnöke: A vidéki gyorsíró egyesületek hivatása.

7. Jelentések.

8. Indítványok és interpellációk.

9. Erdélyi Imre, a Budapesi Egyetemi Gyorsíró Egyesület ügyvezető alelnöke: Zárszó.

Este 8 órakor társasvacsora étlap szerint.

A kongresszus vasárnap f. hó 10-én d. u. 3 órakor lesz a városháza nagytermében, a melyet a jogakadémia I. sz. tantermében verseny előz meg.

Ezen 30 fillér nevezési díj mellett, bárki is résztvehet. Jelentkezni lehet Rosenthal Józsefnél, a jogakadémia gyorsírókör elnökénél. Eddig adakoztak díjra: dr Várady Zsigmond, dr Adorján Emil 20—20 korona.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Április 17. A Legényegylet közgyűlése d. u. 5 órakor az egylet helyiségében.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárúnnepélyea püspöki palotában.

Széchenyi halálának évfordulója az iskolákban.

Ma van 50 esztendeje annak, hogy a legnagyobb magyar, az új Magyarország megalkotója, oly tragikus módon vetett végett életének. Ebből az alkalmából az iskolák kegyeletesen módon áldoznak a nagy férfi emlékének. Tegnapi számunkban már közöltük az egyes iskolák műsorát, a még hiányzókat most közöljük.

*

A jogakadémia ünnepe délelőtt 11 órakor lesz. Az ünnepély, melyet requiem előz meg a premontrai templomban a következő számokból áll:

1. Szózat.

2. Dr Bozóky Alajos igazgatónak megnyitó beszéde.

3. Arany J. ódája gr Széchenyi István halálára, szavalja Lehótzky Brunó joghallgató.

4. Dr Kiss Géza ünnepi beszéde.

5. Chopin »Polonaise gis moll«-ja zongorán játsza Varró Zsófia urleány.

6. Záró beszéd mondja Sztaniszlavszky Ervin joghallgató.

7. Hymnus.

*

Az Ipariskolai Ifjúsági Egyesület 1910. évi április hó 9-én délután 3 órakor saját helyiségében (Polg. isk. II. 31.) tartja ünnepélyét a következő műsorral:

Hymnus. Énekl az ifj. énekkar.

Megnyitó. Tartja Szüts Izsó igazgató.

Ünnepi beszéd. Tartja Mikussay József.

Magyar dalok énekl az ifj. énekkar.

Szavlatok.

Szózat. Énekl az ifj. énekkar.

Vendégeket szívesen lát s ezuttal is meghív az egyesület vezetősége.

*

A nagyváradai Felső-Kereskedelmi Iskola Széchenyi önképzőkörre a legnagyobb magyar halálának 50-ik évfordulója alkalmából f. hó 8-án délelőtt fél 9 órakor az intézet helyiségében emlék ünnepet rendez a következő műsorral:

1. Hymnus. Énekl az ifjúság.

2. Gróf Széchenyi István, Szemere Imrétől Szavalja Fleischer Pál.

3. Megnyitó beszéd. Tartja dr Kováts S. János igazgató.

4. Széchenyieskedők. Gyulai Páltól Szavalja Budaházy László.

5. Ünnepi beszéd Irta Erdősi Ernő.

6. Széchenyi emlékezete Arany Jánostól. Szavalja Sztankovits József.

7. Szózat. Énekl az ifjúság.

Megkergetett munkapártiak.

A belényesi kerületben megalakult nemzeti munkapárt tagjai bármily csendes keretek között zajlott is le az alakulás, még sem tudtak megszabadulni oly zavartalanul, mint ahogy gondolták.

Mint előre látható volt, a tárkányi ösi függetlenségi érzelmű polgárai alapos kis hajszát rendeztek a hazatérő munkapárt tagjai között.

Az alakuló gyűlésre még mindenkit átbocsátottak a községen, sőt egyetlen gunyos megjegyzést sem tettek az alakulásra vonuló választókra. Azonban a gyűlés után, amikor az új párt tagjai Rednik Gábor jelölt lobogóival díszített kocsikon hazatértek, a tárkányiak az utat elállították és évtelen szidalmakkal illették őket.

A hazatérők között volt Szikszay Károly községi jegyző is, akit hivatali tekintélye sem volt képes a tárkányiak haragjától megmenteni. A tárkányiak megrohanták a szekereket és azokról a Rednik lobogókat lecibálták, a megremült újpárti tagokat pedig megverték.

A csatározás jó ideig tartott, míg a megvert munkapártiak abba a helyzetbe jutottak, hogy megszökhettek. A tárkányiak egyáltalán hallani sem akarnak a nemzeti munkapárttól és nem engedik meg, hogy a községben Rednik lobogó legyen kitűzve.

Az előjelekből ítélve, a mostani választás sem fog simán lefolyni s a hatóságnak megint nagyszámu karhatalmat kell igénybevenni, hogy a rend t fenn tudja tartani.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfzetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Személyi hír** Novotny S. Alfonz főgimn. igazgató, a jászvári prépost kíséretében, a Szilveszter-ünnepségekre Rómába utazott. Távolléte alatt igazgatói teendőiben dr Pácz Sándor tanár a helyettese.

* **Kinevezés.** A vallás és közoktatás-ügyminiszter Semsey Ilona elemi népiskolai okleveles tanítónőt a Báránd pusztai vallás alapítványi uradalmi róm. kath. jellegű elemi iskolához tanítónővé nevezte ki.

* **A nemzeti ünnep.** Az 1848-iki törvények szentesítésének emlékére rendelt nemzeti ünnep, hétfőn, ápril 11-én lesz. Az ünnep alkalmából a nagyváradai I. szert. székesegyházban délelőtt 9 órakor hálaadó isténi tisztelet lesz, amelyen Fetszer Antal felsz. püspök, káptalani helynök a megye, város és többi közhivatalok vezetőit meghívta.

* **A szinügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város szinügyi bizottsága holnap, szombaton, április hó 9-én délután 5 órakor ülést tart a városházán.

* **A nagyváradai ág. ev. egyház új felügyelője.** Glacze Antal volt főispán tudvalevőleg mikor Nagyváradról felköltözött Budapestre, minden itt viselt tisztségéről s ezek között a nagyváradai ág. ev. egyház felügyelői tisztségéről is lemondott. Az ág. ev. egyház a

megüresedett felügyelői tisztségre Korbély József főmérnököt választotta meg.

* **Az Akadémia küldöttsége Rómában.** Szilveszter pápa római szobrának leleplezési ünnepén a Magyar Tudományos Akadémiát Széchenyi Béla gróf, Forster Gyula báró és Kollányi Ferenc fogják képviselni.

* **Az államvasutak új elnöke.** A király az üresedésben lévő állam vasu ak elnöki helyére Marx János helyettes elnököt nevezte ki. A kinevezést a mai hivatalos lap közli.

* **A református superitendens Nagyváradon** A nagyváradai református egyház által dr Erős Lajos superitendens és gróf Deegenfeld József főgondnok látogatása alkalmából rendezendő ünnepélyes programját a Mezey Mihály elnöke alatt működő rendező-bizottság véglegesen megállapította és a következőkben közli: Április 9-én szombaton este a 7 óra 7 perckor Püspökladány felől a gyorsvonattal érkező superitendens és főgondnok fogadására a bihari egyházmegye küldöttségileg és a nagyváradai református egyház presbyteriuma testületileg vonul ki a vasutállomáshoz ahol a város nevében a polgármester és a bihari egyházmegye nevében Sulyok István esperes üdvözlö az érkezőket. Április 10-én vasárnap délelőtt 9 órakor az újvárosrészi református templomban ünnepélyes izeni tisztelet, amelyen a lelkeszi teendőket (könyörgés, egyházi beszéd) a superitendens fogja végezni. Az istentiszteletre a helybeli egyházi és világi hatóságok fejei külön meghívotnak és megjelenési szándékuk bejelentése esetén részükre külön helyek tartatnak fenn. Isteni tisztelet után a superitendens és főgondnok az újvárosi lelkeszi lakon fogadják az egyház presbiteriumának a tisztelgését s ezt követőleg résztvesznek az újvárosi templomban tartandó presbiteriumi gyűlésen. Délelőtt fél 11 órakor a superitendens és a főgondnok a Fekete Sss szálló első emeletén berendezett lakásukon fogadják a küldöttségek tisztelgését s ezt követőleg déli fél 1 és 2 óra között látogatásokat tesznek. Délután 2 órakor a superitendens és főgondnok tiszteletére diszebed lesz a Panonnia szálló éttermében, délután fél 6 órakor a ref. tanítónő képző intézet növendékei ünnepélyt rendeznek a Jakab Mihály-utcai leány-internátus emeleti disztermében. A superitendens és főgondnoknál tisztelegni óhajtok és a diszebeden résztvenni kívánók jelentkezését Mezey Mihály rendező bizottsági elnök április 9-ik (szombat) délután 3 órájáig fogadja el.

* **A harmadik püspökségi bérlőszövetkezet.** nagyváradai lat. szert. püspökség Erős Rezső jószágigazgató vezetése alatt eddig két bérlőszövetkezetet létesített: egyet Mezögyánban, egyet Mezökeseztesen. Mind a kettő szépen virágzik s mintájukra az országban szerte számos bérlőszövetkezet létesült. — Most alakult meg Nagyszalonta mellett, Tulkán a püspökség támogatása mellett a harmadik bérlőszövetkezet. A püspökségi uradalom az 1910. október 1-én lejáró ősipatai birtokból mintegy 1200 kat. holdat tulkai kiscgazdáknak ad bérbé hat évre. 240 kiscgazda jut így 3 holdas bérletekhez. A tegnapi nap folyamán dr Krüger Aladár püspökségi ügyész közbenjöttével véglegesen megalakult a »Tulkai Földbérlő Szövetkezet«. Az új földbérlő szövetkezet, mely a püspökségi uradalom területén immár a harmadik, az év október 1-én kezdi meg működését.

* **A Zoványi ügy epilógusa.** Annak idején nagy felhűnést keltett az a fegyelmi vizsgálat, amelyet Zoványi Jenő, a sárospataki református teológiai tanára ellen indított löböttes hatósága. Zoványit azzal vádolták, hogy előadásain és írásaiban élesen bírálta Kálvin személyét. A dunamelléki református egyházkerület egyhangulag fölmentette Zoványit, aki-

nek az ügye tegnap került a konvent legfőbb fegyelmi bírósága elé. A bíróság elnöke *Báuffy Dezső* báró volt, társelnöke *Antal Gábor* dr. dunántúli, előadója *Kenessey Béla* dr. erdélyi superintendens. A konventi bíróság az egyházkerület delegált bíróságának ítéletét megváltoztatva, Zoványi Jenőt szavazattöbbséggel az egyházi V. törvénycikk 34. § 3. és 11. pontjába ütköző *hithűség elleni vétségben és lelkeszi ésküjének megszegésében vétkesnek* találta és a theológián viselt *tanári hivatalától felnyugdíjjal való elmozdításra* ítélte. Az ítélet jogerős. Helyes. A maga hatáskörében illetékes hatóság jogerős ítéletet hozott. De hol van hát a híres protestáns elv, a szabad kutatás és a magán meggyőződés, meg a tanszabadság?! Sajátságos az is, hogy a liberális lapok megjegyzés nélkül közlik ezt az esetet. Vajjon akkor is így tennének ha például egy vidéki kath. akadémiáról mozdítanák el, mondjuk a hithűség elleni vétség miatt — egy vagy két tanárt?!

* **Pályázatok a honvéd iskolákba.** A nagyméltóságú m. kir. honvédelmi miniszter ur 18409—1910. számú rendelete folytán értesitem mindazokat kik a m. kir. honvéd főreáliskola és honvéd ludovika akadémiában az 1910—11. tanév kezdetén betöltendő helyekre pályázni óhajtanak, hogy a pályázati hirdetmények a városi tanács katonai ügyosztályában (Városháza II. em. 31. ajtó) megtekinthetik. Nagyvárad, 1910. április 1. Juricskay Barna, tb. tanácsnok.

* **Alaptalan híresztelés.** Tegnap számban említettük a városszerte elterjedt hírek alapján, hogy Reismann Mór a Biharmegyei Kereskedelmi- Ipar- és Terményhitelbank vezérigazgatója Meránból hazautaztában megbetegedett s Bécsben gyógykezelte magát. Ez a híresztelés abból indult ki, hogy Reismann Mór utazás közben meghűlt s gyengébb természetű hurutot kapott és az orvosok tanácsára Budapesten töltött pánapott. Betegsége azonban annyira muló természetű volt, hogy tegnap már teljes egészségben hazaérkezett s átvette a bank vezetését.

* **Jutalomra ajánlott tüzoltók.** A nagyvárad Orsolya-zárda épületében levő Párisi áruháznál előfordult tüzesetnél több városi tüzoltó igen derekas munkát végzett s kitüntette magát. *Grácz Lajos* tüzoltó parancsnok előterjesztésére *Gerő Armin* főkapitány jelentése kapcsán a veszélyes tüznél kitünt tüzoltókat jutalomra ajánlja a városi tanácsnak. A derék tüzoltók a következők: Fekete János Patols Mihály, Huvé Károly csővezetők, Krempanszky Lajos és Biri András segéd-csővezetők.

* **Előadás a színes fényképezésről.** A magyar mérnök és építész egyesület nagyvárad osztálya szombaton, április 9-én délután fél 7 órakor a városházán felolvasó ülést tart. Ez alkalommal *Rosinger Artur* vegyész mérnök tart előadást a színes fotografálásról, vetített képek bemutatásával.

* **Uj vasúti rakodó hely a Nagypiacon.** A nagyvárad városi vasút társaságának a Nagypiac téren levő rakodóállomásáért már sok interpelláció hangzott el a városi gyűléseken. Nagyvárad városa tudvaleg ezt a területet csak arra a célra adta át annak idején a közúti vasútnak, hogy ott a személyforgalomra rendezzen be a fürdővonatokhoz állomást. Ujabbán teherpályaudvar céljaira az áruváltás mellett levő területet kérte a városi vasút s a törvényhatóság ezt a kérelmet teljesítette. A vasúttársaság most benyújtotta az új pályaudvar terveit. Ha itt kiépítik a vágányokat és a felvételi épületet, a mostani rakodó hely felszabadul.

* **Üzemzavaró kortesszázslók.** Még alig jelent meg egy-két házon a kortesszázsló máris bajt csinált. Tegnap három utcában okozott a kidugott zászló villamos üzemzavart. A zavarok elkerülése végett az igazgatóság ezúton figyelmezteti a zászlók tulajdonosait, miszerint azokat úgy tűzzék ki, hogy a vezeték azokat ne érintsék.

x **Hirdetmény:** A Polgári társaság pénztár r. t. új kibocsátási részvényei az ideiglenes elismervény ellenében az intézet pénztáránál átvehetők.

x *Finom uri fehérnemű és minden uri divat és kalap* újdonság megérkezett

Róth M. utóda cégnél.

Bémer-tér.

Eredeti angol férfi cipők.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szalodák, iskolák *jélső csengő, telefon* berendezéseit, *uradalmak, gazdaságok s szeszgyárak* részére saját üzemű *dinamó* berendezéseket, villámhárítók:rt. — Raktáron tartok *villamos motorokat*, iv, izzó és Wolfram-féle lámpákat, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkeket. — Költségvetés díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszusz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — *Telefon 556.*

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében Április hó 7. 8. 9. és 10-én a következő igen érdekes mozgófénykép újdonságok lesznek bemutatva: 1. Maszla ur szabadságon. 2. Felfordult világ. 3. Modern dreszura. 4. Herkules túrró. 5. Nizzai karnevál. 6. Urhatnám szolgálja. 7. Doktor Fantom. 8. Szegény leány története. Szombattól kezdve műsorra kerül Lueger temetése amely képen Ő felsége és az összes főherceg.

* **Borsalino**, Pichler és angol *kalap* tavaszi újdonságok **REICHARD ÁRUHÁZÁBA** megérkeztek, hol legelegausabb budapesti és *amerikai cipők* kaphatók.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: *Tatárjárás.* (Tehel Ilona fellépte.)
Szombat: *Romeo és Julia.*
Vasárnap délután: *Vig özeveg,* este *Luxemburg grófja.*

Kornevillei harangok.

Vendégszerepléssel szólaltak meg ismét a Kornevillei harangok Nagyváradon; de bizony ebben a vendégszereplésben nem sok gyönyörűségünk telt. *Tehel Ilona* tehetsége nem éri a nagyvárad színpad színvonalát. Hangja nem nagy terjedelmű, de nem is kellemes csengésű. Szövegkiejtése teljesen érthetetlen. Mozogni élénken mozog a színpadon, igyekvő kezdő, de csak kezdő, akiről nem tudjuk, halad-e s ha igen, mikor halad annyira, hogy nálunk is beválják.

Ezt leszámítva, az előadás sikerült. Mihályi Ernő erős rekedtséggel küzdve is pompásan érvényesítette szép tenorhangját, kiváló iskolázottságát. Asszonyi énektudása határozottan fejlődik: tegnapi sikere egyike a legszebbeknek. *Bartók Etel* is tetszett egyes előadott énekszámával. Gáspár apó szerepe *Hunyadynak* egyik régi, igen kiváló alakítása. A komikus elemet *Hajnal* képviselte, nagy hatással. Az ének- és zenekar kifogástalanok; a rendezés, különösen a tömegjelenetknél, csak dicséretet érdemel.

—r.

Tatárjárás. A színház eredeti műsora szerint ma este *Tehel Ilona* vendégfelléptével adták volna elő a *Tatárjárás*t. Közbejött akadályok miatt azonban *Tehel Ilona* ebben a pompás operettben ma este nem léphet föl s így *Mogyoróssy önkéntes szerepét Zsigmondi Anna* játssza, aki ebben a szerepben több ízben kiváló sikereket aratott.

Találkozás. A Szigligeti színház legközelebbi újdonsága *Bertan Pierre* híres drámája: a *Találkozás* lesz. Az érdekesítő darab az asszonyi lélek küzdelmeinek nagyszerűségét mutatja be igen eredeti és páratlanul lebilincselő cselekmény keretében. A dráma fő női szerepét *E Kovács Mariska* és *Étsy Emilia* játsszák. *Tóth Elek*, *Hunyadi*, *Fenyő*, *Gózon* creálják a darab többi szerepeit.

Romeo és Julia. Nagy ambícióval készült a drámai személyzet *Schakespeare* örök szép darabjának, *Romeo és Juliának* szombat előadására. *Tóth Elek* és *Étsy Emilia* most először játsszák ezt a gyönyörű együttes szerepet, a melynél poétikusabbat, szebbet és hatásosabbat nem produkált a világirodalom. Jegyeket már ma lehet váltani.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei nőegylet közgyűlése.

A biharmegyei és nagyvárad nőegylet f. hó 7. napján tartotta évi közgyűlését, melyen özv. *Grünwald* Henrikné alelnök vezetése alatt résztvettek dr. *Molnár Imréné* alelnök, *Butyka Lajosné*, özv. *Géher Antalné*, özv. *Harrach Józsefné*, özv. *Janky Józsefné*, *Jaks Frigyesné*, *Lausch Károlyné*, *Medvigy Mihályné*, *Mezey Vilma*, dr. *Pajor Kálmánné*, *Papp Józsefné*, *Pekánovits Imréné*, *Petry Gyuláné*, *Sas Edéné*, *Schwarz Gézné*, *Sztachó Jenőné*, *Stark Róza*, *Szentlélek Kálmánné*, *Vértessy Andorné*, *Voszka Ferencné* rendes tagok. *Ficzek Lajos* pénztáros és *Böszörményi Géza* jegyző.

Az elnöki jelentésből és a pénztári jelentésből a közgyűlés megnyugvással vette tudomásul, hogy az egyesület a fokozatos fejlődés útján halad, mert míg az árvapénztár 1908 évi maradványa 99,029 korona 69 fillért tett ki, addig a pénztár 1909 évben 104,954 kor. 15 fillérral zárult. A menházi pénztár kedvező állapota is kitűnik abból, hogy ennek maradványa az 1908 évi 36,059 kor. 57 fillérral szemben 1909 év végével 37,190 kor. 31 fillért tett ki.

A jelentésből kitűnt továbbá, hogy az Erzsébet leányárvaházban jelenleg 29 árvagyermek a Lujza-otthonban pedig 14 nő részesül megfelelő ellátásban.

A közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy *Winkler Jozefa* az Erzsébet leányárvaházban 4000 koronával ágyalapítványt ízesített, hogy néhai *Rimanóczy Kálmán* az egyesület két intézetének 4000 koronát, *Palotay László* nagyprépost 300 koronát hagyományozott.

Az egyesület számvevője és ügyvédje *Hlatky* Endre főispánná lett kineveztetése folytán eddigi tisztéről lemondván a közgyűlés eddigi buzgó és lelkiismeretes működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

TÁVIRATOK.

Gróf Zichy Aladárné a ravatalon.

Budapest, ápr. 2. Gróf *Zichy Aladár* tegnap elhunyt feleségének holttestét *Bárony János* tanár klinikájáról tegnap elszállították a család *Sczitovszky-tér* 2. szám alatt levő lakására. A halottat a földszinti tágas teremben ravatalozták fel. A temetés délután négy órakor lesz.

A gyászszertartást Majláth Gusztáv erdélyi ref. püspök tartja.

Török albán állapotok.

Konstantinápoly, ápril 7. Tegnap több véres összeütközés volt török csapatok és albánok között, akiknek több ágyujok is volt. Az albánok a többi közt a koszovói váli és több más új-török hivatalnok elmozdítását követelik. A kormány elhatározta, hogy tekintélynek minden körülmények között érvényt szerez és hogy a követeléseket nem teljesíti. A mostani albán puccs az előbbiekől abban különbözik, hogy az albánok most megváltoztatták a szultán irányában való viselkedésüket. Az albánok azzal fenyegetőznek, hogy vereségük esetén ki fogják tüzni az osztrák és magyar lobogót és Ausztria és Magyarország oltalmáért fognak folyamodni. Hogy ez a hír mennyiben igaz, azt most inem nem lehet ellenőrizni, de arról tanuskodik, hogy a mostani fölkelésnek nagyon komoly következményei lehetnek. Az albán képviselők tegnap értekezletet tartottak, amelyen a helyzetről tanácskoztak. A tanácskozás után a képviselők elmentek a nagyvezérhez és a belügyminiszterhez, akik előtt tiltakoztak a kormány szigorú rendszabályai ellen.

Igazságszolgáltatás.

Esküdtszéki tárgyalások áprilisban.

Ay áprilisi ciklusban a következő ügyek kerülnek a nagyváradi kir. törvényszék, mint esküd-bíróság elé:

április 18—21 özv. Kocsis Sándorné és társa, gyilkosság, 44 tanu.

április 22—23 Varga Lajos, szándékos emberölés, 19 tanu.

április 25 Farkas Simon, rablás 13 tanu.

április 26—28 Szabó Angrás és társai, halált okozó súlyos testisértés,

május 2 Gallovi Károly, nyomtatvány úján elkövetett rágalmozás,

május 3—4 Cseh Sándor és társai, gyújtogatás,

május 6 Blápa Péter, halált okozó súlyos testisértés,

május 7 Sebesi Ferenc, nyomtatvány úján elkövetett rágalmozás.

Váltóhamisítás. Balogh András vésztői lakosnak már régebb idő óta volt a Komádi Takarékpénztárnál egy 200 koronás váltótartozása. A váltón kezesek voltak B. Kutassy Sándor és Gál János, szintén vésztői lakosok. Az utóbbi időben azonban Balogh András valami miatt összeveszett az egyik kezes-sel Gál Jánossal, minek folytán az megtagadta a váltó aláírását. Balogh András erre a másik kezesnek B. Kutassy Sándornak a tudtával és közreműködésével a váltóra hamisította Gál János nevét. Ezért mindkettőjük ellen vádat emelt a kir. ügyész-ég váltóhamisítás büntette miatt Főtárgyalás tegnap volt, dr. Csulyok Béla elnöklése alatt. Mindketten 6—6 hónap t kaptak. A tárgyalásnak volt egy érdekes epizódja. Mikor az elnök kihirdette az ítéletet, ítéletet, Balogh András, aki már 65—70 éves, fehér hajú öreg ember és soba, semmi miatt még bűn etve nem volt szomorúan így sóhajtott fel:

— Most már, hogy kerüljek én Tisza István elé? — Az sem fog ezentul velem kezeti!

Az elnök megnyugtatta Balogh Andrást, hogy ez a kisebbik hiba, nagyobb hiba az, hogy hónapba kerül az az egy pár tollvonás.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: **White-Mellville G. J.**

— Angolból. —

(Folytatás.)

22

— Azt gondoltam, ön el akarja enyész-tetni a rangot, hatalmat és főleg a gazdagságot — jegyzé meg Péter, ki visszatartott lélegzet-tel hallgatá szavait. Őn ezt mondta nekünk a kovács műhelyében.

— Ugy is lesz, nyilatkozta ki a másik. Minden ember egyenlő s minden embernek egyenlő színvonalra kell helyezkednie. De két-kivül némelyek csakhamar vezérszerepre fogják magukat felküzdeni, miért ne ön, mint én, mint mások? Figyeljenek barátaim. Jöcskán lehet kenyeret keresni a szabadság ügyében. Megér legafább is száz frankot havonként e pillanat-ban hazafinak lenni.

— Ki fizeti a pénzt? — kérde Péter szem-mel tartva a kínálkozó kilátást, mint oly férfi-hoz illő, ki kemény munkával keresi kenyerét.

— A mi központi bizottságunk, — felelé Csupeté. — Egy maroknyi nemes szellem, kik jelenleg pincékben és külvárosi lebujsokban, ugyszólván a főváros csatornáiban tartanak ösz-szejöveleteket; de kik nemsokára királyi palotákban fognak tanácskozni és hercegek fölött itélni, mint ez Frankhon kormányozó testületét megilleti. Higgyék el, barátaim, eljő az idő, midőn nem lesz más törvény, mint a nép akara-ta. Mi a főurakat, udvaroncokat, főpapokat, parlamentet, királyt minden pereputtyostól, mint a társadalom szeméjét egy tömegben el fogjuk seperni.

— Hallottam pedig, hogy a mi Lajosunk jó ember, — mondá Peter, némileg visszahök-kenve ezen tartalmas reformrendszerrel. Az éh-ség évében a saját zsebéből tartott ki minket és azt is hallottam, hogy olyan lakatot tud az ajtóra csinálni, mint Franciaország bármely mes-terembere.

— Nem is volna ő olyan rossz, ha ma-gára hagynák, — viszonzá a másik. Az az át-kozott osztrák asszony, az ő felesége lovalja fel, hogy letiporja Frankhon szabadságait.

— A királyné! — kiáltott fel mind a két nő egyszerre. — De ő olyan nyájas finom, a mi királynénk, olyan szép, olyan könnyűlelet és olyan jól!

Coupe tete a felsőbbbségi érzet szánalom-mosolyával rázta fejét.

— Önök tájékozatlanok; önök becsületes falusiak; de önök csak jót akarnak. Önök imádták az osztrák nőt, midőn ő először köztünk jött és miért? Mert szép sima bőre, karcsu ter-mete és mosolygó ajka volt!

Ej! Önöket könnyű elámitani. Olyan fajból származik ő, amely esküdt ellensége Franciaor-szágnak. Idejét ármánykodva tölti el, hogy mi-kép hajtsa a nyakunkat, — a francia nők és és férfiak nyakát — az ő idegen jármába. — Önök ide lenn nagyon keveset tudnak. A tű-zifa vágásával, tyukok ütetésével, a méhrajok felfogásával töltik idejüket és a nagy világ a maga útján halad, míg egy szép reggel azon veszik észre magukat, hogy kerekei alá sodorta önöket!

Ah! én furcsa dolgokat mondhatnék el önöknek!

Nem hallottak soha semmit a kis Trianon-ról? S m az álarcos bálokról az Operaházban? Ismerik önök d'Artois gróf, Rosenberg gróf és Rohan bibornok neveit?

Ezek nem mesék, ezek az éjjeli séták Mar-lyba és a versaillesi terracedon holdvilágnál üzött játékok. Ő tele van fondorkodással, azt mon-dom önöknek, ez az osztrák nő büszke, bűnös, indulatos, ravasz a teste-leike neki.

— Mindez nem tartozik ránk uram — mondá az öreg atszony. — Én isteni félelem-ben nevelkedtem s azt hiszem, megtanultam tisztelni a királyt és királynét; de most az a kérdés, érte-e uram, hogyan kelljen a bárányt távol tartani a farkastól?

— Tökéletesen asszonyom; még nem jött el az idő megfojtani a farkast, azért tehát el kell távolítani a bárányt.

— Es hová uram?

— Párisba, ismétlem önöknek. Ha egyszer a felséges nép védelme alatt lesz, akkor próbálja meg az arisztokra őt háborgatni, ha meri!

— De mi éhen fogunk veszni, Rózsika és én!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, április 7.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Romamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdőzsde 1910. április 7.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát szlavin földterherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák koron járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	137.50
Magyar hitelbank-részvény	150.35
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Tudósítóinkhoz. Felkérjük vidéki tudósítóinkat, hogy minden eseményről, de különösen a politikai természetű dolgokról a lehető legrövidebb idő alatt sziveskedjenek minket értesíteni, a napnak délután 4—5 órai között. Üdv.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagy Lajos

téglagyára

Nagyváradon,

közvetlen az aradi országút mentén,
szemben a puskaporos raktárral.

Városi iroda:

Nagyteleky-utca 51. szám.

Tisztelettel értesitem a nagyra-
becsült építő és építető közönséget, hogy
egy a mai kornak teljesen megfelelő
modern

== téglagyárat ==

létesítettem s főelőrekvésem odairányul,
hogy elsőrendű gyártmányaimmal a leg-
messzebbmenő kívánalmaknak is eleget
tehessek. Rendeléseket május hóra kész-
séggel jegyzek.

Kiváló tisztelettel

Nagy Lajos,
téglagyáros.

LOHR MÁRIA

EZELŐTTI KRONFUSZ

esipke-, vegytisztító és
kelmefestő

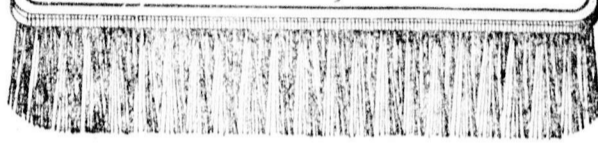
Gyára: Budapest, VIII., Baross-u. 85.

FIÓKOK:

IV. Eskü-ut 6. (Klotild-
palota) V., Harmincad-u. 4.
VI. Andrássy ut 16. VIII. József körut 2.
VI. Teréz-körut 39. IX. Kálvin tér 9. sz.

Vidéki megbízások gyorsan és pontosan teljesítenek

Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön
bánja,
Ha Fernolent NIGRIN-jét nem
használja.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLA-
TOS GYÓGYEREDMÉNYEK A

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ-

zel gyomor, oese-hólyagés
bélbántalmaknál oala-
mint asthma, bronchiale,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

Kapható Wurst József fűszer-
csemege- és ásványviz kereskedés-
ben N Várad, Rákóczi-ut 7.

Hirdetések

felvétetnek a kiadohivatalban.

FLONTA MIHÁLY

építő vállalkozó

Telep és iroda **Pereces-utca 9.**

Elvállal: templom, iskola, kör-
jegyzőség és mindennemű magán-
épület tervezését és építését.

Cement gyártmányok állandóan
vannak raktáron, megrendelések el-
fogadtnak.

Állandó műsirkő raktár.

Költségvetéssel készséggel szolgál.

KISS ISTVÁN

:: kőműves mester és építészeti vállalkozó ::
NAGYVÁRAD, Keskeny-utca 9. szám. (Saját-ház.)

Van szerencsém Nagyvárad és vidéke
igen tisztelt közönségét értesíteni, misze-
rint 31 éves gyakorlati tanulmányaim és
elsőrendű szak-képesítésem alapján maga-
mat önállósítottam és elvállalok felelősség
mellett **kőműves-, ács- és betonmunka-
kálatoakat**, valamint csatornázásokat a
legméltányosabb árszámítás mellett.

Levélbeli meghívásra személyesen meg-
jelenek.

Tisztelettel

KISS ISTVÁN,

kőműves és építészeti vállalkozó.

Papi ruhák.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és
főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget,
hogy megérkeztek a

tavaszi és nyári szövetek

nagyválasztékban, különösen reverenda és
szalon ruha-szövetek.

Becsés megrendeléseiket és további párt-
fogásukat kérve maradtam

illő tisztelettel

Vajnovszky Károly,

papi és polgári szabó

Szent János-utca. (Sajátház)

Vidéki meghívásra személyesen is megjelenek.

Tarsoly és Risztó

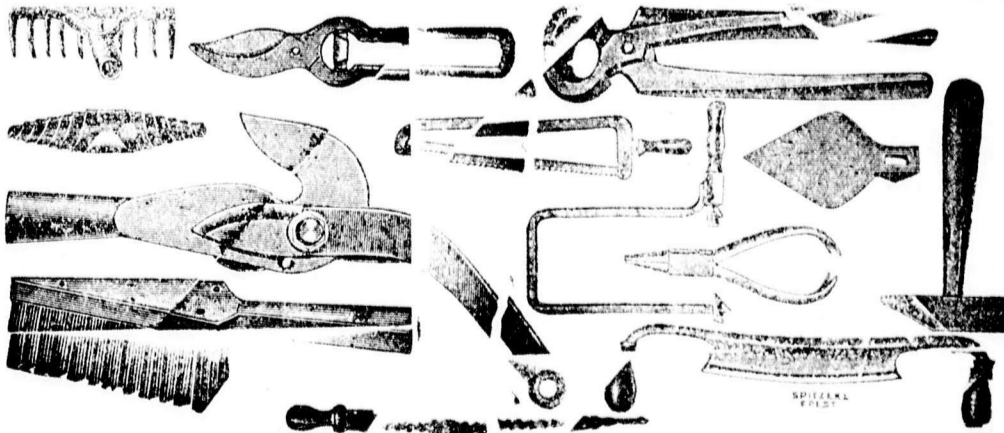
különlegességek -vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve
is nagy választékban
kaphatók.

Metsző- és
hernyózó ollók
legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tányérral
vagy márvány lappal

és súlyok

állami hitelesítéssel min-
den nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati fel-
szerelések és vadászfegyverek raktára.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPO GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Első rendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvazsappan stb.) valamint KÓKUSZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ARON KAPHATÓK.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, söracsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig leszállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt áron biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a söracsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 zoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Ertekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca 4. szám.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh hentesel szemben helyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, thea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-ua, kakaó és csokoládé vásárm egkezdődött nagyban és kicsinyben 8 ftárért, 2 kgr. kuba olcsó nygkávét ármen tve és győz 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur esemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrástorták kaphatók.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

S a izzólámpa árja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

In anemű **izzólámpa különlegességek,** fényképezési lámpák, ugyancsak **legolcsóbb** áron kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.